

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 5 frt — kr.
Fél " . . . 2 frt 50 kr.
Negyed " . . . 1 frt 25 kr.
Tanítóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések

a legjutányosabban számítatnak.

B A J A

vogyos tartalmu hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

Bzerkesztőség

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
bajai állami tanítóképzőben.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak Nánay Lajos könyvnyomdájába küldendők.

Állatrendőrök a gazdaságban*)

— Mádal Mátyas. —

A kakuk tudvaleg nem készít fészket, ha nem más madarak tojásai közé rak egyet-egyet a magáéból. Teszi azt azért, mert rendőri feladata nem enged neki annyi időt, hogy fészkekről és fiókákról neveléséről gondoskodjék. — Ugyanis a kakuk olyan hernyókból él, melyek csak néhány hétig léteznek. Ha megérkezik április végén, akkor már telvük a fák hernyókkal, azért sietnie kell, hogy hivatásában hűségesen eljárjon. Oly molón pusztít a hernyók között, hogy szöröstől lenyeli őket, miáltal gyomra folyton olyan nagy, hogy hetenként csak egy-egy tojás bír benne kifejlődni.

Ezt lerakván valamely alkalmas fészekbe, azonnal siet faldosni (mindig oly hernyókat, melyeket más madarak nem igen kedvelnek.) Mire két-három tojást elhelyezett, addig már bábba változnak az eleséglőt szolgáló hernyók, mi által eledele elfogy.

Már most mitévő legyen a szegény kakuk? Fogja magát és kivándorol olyan helyre, a hol éppen más nemű szőrös hernyó kezd az erdei fákön elősködni. Itt újra megkezdheti kegyetlen pusztítását és ha ismét fogytán van, újból

tovább vándorol egyik erdőből vagy fennelből a másikra egész augusztusig, midőn már éghajlatuk alatt befejezte szerepét, nem lévén már mit pusztítani. E vándorélet nem engedi, hogy saját fészket rakjon, mely egy helyhez kötöttültsókáig. Ha valamely tájék nagyon szenved a hernyók sokasága által, akkor a kakukok mintegy jelszóra összegyűlnek, hogy egyesült erővel megbirkózzanak az erdő és kertek ellenségével. A hatvanas években Lengyelországban (Hannovera) tájékán annyira elszaporodtak és két évben keresztül annyira rontották a hernyók az erdőket, hogy már kétségbe estek az emberek, bár az első évben az egész környék munka ereje ki volt rendelve a hernyók megsemmisítésére — s miként a következőkben látszott — teljesen hiába. Első évben az erdőben nyüzsgő emberöngöttől felve, egy kakuk sem mutatkozott. Második évben pedig, midőn biztonságban érezték magukat, oly nagy számban jelentek meg e kitűnő rendőrök, a kakuk madarak, hogy tökéletesen megszűnt a hernyók általi csapás. Harmadévbén az erdő oly viruló volt, mint annak előtte. Tehát az erdő és kertekkel környezett helységek legbecesebb jöltövéjének egyike a kakuk.

11.) Párisban újabb időben a varangy-békből kereskedelmi czikk lett. Szegény emberek faluról behozták és a párisi kertezők jó áron megveszik.

Megveszik és kertjeikben szabadon bocsátják, sőt hogy el ne szokjenek a szomszédokba, még jó lakásról is gondoskodnak számukra, a mennyiben cserép, kő és téglá darabokat összehalmoznak valamely hűs helyen, hová a békák nappal át elrejtőznek. Különösen a műkeresztések kedvelik a varangy-békat, mivel az általok nagy mérvén trágányzott talajban roppant módon elszaporodnak a férgek, csigák stb. A béka pedig örül ily helyeknek, hol kényelmesen él és bőségen uszik. Nálunk a nép, ha békát talál kertjében, hamarjában nagyon bosszankodik, irtózik és első dolga követ, ásót, vagy más eszközt ragadni és a békát megölni. Miért? Mert azt állítják róla, hogy mérges. Pedig ez nem igaz. Csak maró nedvet adott a teremő neki, hogy egészen védtelen ne legyen, mivel lomha mozgása és egyéb fegyver hiánya következtében, a legkisebb hangyáktól sem tudna menekülni. A varangy-béka csak is ott tartózkodik, hol az ember kárt szenvedne a titkon szétbén pusztító férgekkel. Zöldeséges pinczék, nedves élezkamarák és jól mivel kertekben szeret legjobban tanyázni, és mivel maga semmi kárt sem okoz az embernek, ennek kötelességében állana a varangy-békát, mint háza és tájékának természet rendőrtől oltalmába venni és a durva cselekedet oktan cselekedetekre figyelmeztetni.

12.) Szintügy irtóznak az emberek

a gyíktól, pedig ez is nemcsak teljesen ártatlan, hanem még fölőtte hasznos állatka. A napszámus münkjárt és gyíkra akad, abba bagyja munkáját és oldozóbe veszi, azt híven valamikéjt cselekszik ez által. A gazdának kötelességében állana saját jóváltára előre kikötni, hogy sem békát, sem gyíkot bántalmazni ne merjenek, mert ezek az ő tulajdonját képezik. És ha gyík-fészkeket akádnak, inkább kerüljék el a helyet, hogy el ne riasztassanak. — A gyík, mint a béka, holt állathoz nem nyúl. Annál gyéresebb a giliszta, bogarak, csigák, hernyók stb. fogásában. Különösen a pete-lerakásban levő rovarokat tudják egyesek elcsipni és így egy állattal száz meg száz ártalmas férget semmisítenek meg egyszerre.

Gyík és béka egy szolgálatot teljesítenek, csak hogy a béka az éjjeli és a gyík a nappali rendőrséget képviseli.

Színészet.

Hét hó mult el azóta, midőn óhajtvá vártuk, hogy bezáródjanak Thalia templomának kapui, mert az akkor mult évad inkább a bosszankodás, mint a művelézet évadjának volt nevezhető.

A mily óhajtvá vártuk, hogy Nagy Mihályné után záródjanak be, ép oly óhajtvá s örömmel vártuk, hogy Csóka Sándor és társulata előtt nyiljanak meg újra. Meggyőződöttünk a multban, hogy az utóbb említett igazgató ur nem a közönség félrevezetésére működik, hanem valódi élvezetet és nemes szórakozást szerez.

— Kegyeteket azért méltán nevezhetem balgáknak, hogy miattam ellenségeskednek, pedig ezelőtt a legjobb barátok voltok!

— Kérem a szerető sziv mindura képes!

E szókat egy fohász kísérté, azután mintegy új erőtt nyerve, — Laurához fordult és annak kezét szívéhez emelve így kezd beszédét: „Nagysád, hiszem, hogy szeret engem! . . . én szeretem! . . . Nagysád az én szivem mindene!

— Azt hiszem — kezd zavartan Laura — hogy szeret engem, de örökké híven melyik fog szeretni? . . . Kegyed-e, vagy Diósberényi?

— Becsületszavamot adom arra, hogy nagysádon kívül senkit nem szeretek soha. — Nagysádnak boldogítója leszek a sirig, viszonzá felhevülve Kőszeghy, miattát a kebléhez szorított kacsókat forrón megcsókolta.

— Ugy? kedgy kedgy becüsletted adja? . . . Én is szeretem az én Gyulám, a ki miatt már nem egy álmatlan éjem volt! . . . Én az óvé, ő az enyém! a sirig! felelt átkalva a leghőbb szerelemű Laura s csókálta Kőszeghyt forrón sokáig.

Beteljesült mit Kőszeghy óhajtott s a mitől Diósberényi oly nagyon félt. Kőszeghy és Laura már isten előtt egymásé voltak.

Laura Kőszeghy karján távozott hazafelé s olyan boldogok voltak mindketten. Diósberényi egyre emésztette a bánat. Utóvé, boldogságát veszítette el örökre talán.

TÁRCSA.

Szülőhegyen.

Itt vagyunk hát, itt e szent helyen!
A hol a jó „gondázó” terem
S hol úrítve néhány telt póbrát
Fájdalmunk is örül, a bú is nevet
S szemünk mindent róza színbe lát.

Bakó bácsi híven töltöget,
S fölökzöntve „házát” emleget;
Többiek a szép szavak után
Poharat kocintunk, s az arany nedűt
Leeresztjük torkunk garatán.

És mig esengve jár a telt póbrát,
A jó kedv, e czifra kis madár,
Melynek mindig nyitva kobelünk,
Víg nótát dalolni ajakunkra száll
S nóta mellett jobban hevülünk.

Egyik korty a másik után megy,
Vig dalunktól viszhangzik a hegy.
Mig a Bacchus nectari creje
Fejünkbe nem száll és feleség nem jó
Seprönyével, hogy „háza vele.”
(Kenese.)

Künn a mezőn . . .

Künn a mezőn vadvirágot szedtem,
S kisangyalom kobelére tűztem;
Oda tűztem, mivel szépen kérte
S csókot adott foglalóba érte.

Három édes csókot foglalóba,
Rozsmaringot pórga kalompóra,
S — amint mondtam, hogy ez nem elég
még, —

Rádásul forró ölelést.

. . . Minden este kijárok a rétre
Vadvirágot rózsám kobelére,
Hisz oly édes csókra termelt ajka,
Bár örökre ajkamhoz tapadna.

— Eger —

A derengő . . .

A derengő hajnal
Rozsafátyolát
A fölélló napnak
Fénye rezgí át.
Az én szivemet meg
Lelkem anygala,
Átrezgi s. . . mednek
Miljom sugara.

(Kenese.)

Gubicza Lajos.

A becüsletszó.

— Elbeszélés. —

IRTA: DREISZIGTER KÁLMÁN.
(Folytatás)

II.

A legutóbbi együttlét alkalmával hallott szavak meggyőzték Diósberényit arról, hogy őt jobban szereti Laura, mint Kő-

szeghyt, miert azután a társaságokban hízlelően beszélt „maga” és Laura felől, Kőszeghy felől pedig lenézéssel . . .

Tíz nappal a leirt jelenet után Kőszeghy Lauránál találjuk.

A nap lenyugóban volt, — sugari megaranyszíntek a láthatárt, s helyét már a szende hold kezdte elfoglalni, hogy beáljon a szerelmesek által várva-várt időpont: a holdvilágos est.

Laura igen izgatott volt, mert arca lángolt, keble hullámzott, szavai szakadozóttak és alig érthetők voltak, szeméi égtek. — Kőszeghy is, kinek e nap életében nagyjelentőségű és örök emlékü — habozó és zavart volt.

Nem sottogtak most olyan édesen mint máskor, — ha nem röviden, érthetően adták tudniára egymásnak gondolataikat.

Laura egyszer így szólalt meg, s szeméit Kőszeghyre veté:

— Uram! elhatározásomat közlöm önnek. . . E szókat egy halk sóhaj kísérte.

— Ez elhatározást rég várom már, — mondá Kőszeghy. — Én is szeretem! . . . most a sor nagysádon van kimondani azt, vajjon kit tisztel meg és tesz boldoggá szerelmével? . . . Oh határozozon, hogy ne legyünk ama véres bizonytalanságban. . . s hogy színtünk meg ellenségek lanni Diósberényivel! . . . Legyünk azok, a kik voltak: jó barátok!

— Kegyetek ellenségek? kérdé Laura.

— Igen!

— S tán miattam?

Ezt volt már alkalmunk tapasztalni a múltban, s az utolsó héten tett tapasztalatok azon biztos reményre jogosítanak bennünket, hogy most sem fogunk csalatkozni, ha a közönség a maga részéről is megteendő mind azt, mi az ő részéről szükséges, hogy művészet szerzni képes és akaró társulat körében hosszabb ideig időzök; pedig utóbbi feltételhez több nem kívántatik, mint a művészet lelkes pártfogása, mely tömeges érdeklődést, sűrű látogatást igényel. Birjunk drága földet, szerezzünk pompás fogatot, ne adjuk meg amannak a kellő művelést, ne részesítsük ezt jó tartásban s minden gazda tudja előre a következményt.

Mindenki tudja, hogy semmiből semmi nem lesz. Bocsnán s prozai hasonlatért, de a tény minden hasonlaton felül áll a maga magasztosságában. Fogjuk magát Pegazust igába, vagy összezzarja az igát s odább áll, vagy megtörik, elcsenveszlik, szárnyát vesztí s lesz közönséges igás ló. Ezen összehasonlításokra készít minket a jelen színi évad első hete. Pegazust birunk a körünkben működését megkezdett társulat minden tagján, tőlünk fogva, hogy azok maradjanak.

Minden felértesztés kikerülése végett kijelentjük; a bajai és bajavidéki értelem közönséget elég mivelnek és áldozatkésznek ismerjük arra nézve, hogy a körünkben időző kitünő szintársulat tömeges pártolást által itt maradásra és lelkes működére bírní fogja.

Az elmúlt héten a szintársulat magát úgy muatta be, mint remeltük és óhajtottuk, vajha a közönségről hasonló ítéletet mondhatnánk.

Szombaton október 30-án színe került a csinosan felszerelt színpadon Dumas hatos színműve: a „Törvénytelen fiú” még pedig teljes sikerrel. A darab egyes fogyatkozásai és felesleges jelenetei dacára kielégítette a közönséget, a miben természetesen a szereplőknek nagy részük volt. Ezek közül az első hely méltán illeti *Vedrest*, (Jacques) ki hőveit és erőszálessé jászította le szerpétt. Teljes otthonossággal a színpadon mind mozdulataival, mind hangjával a valódi fájdalom vagy öröm kitünően tárja elénk. *Csókáné* (Hermine) igen kedves alak, kit mindenki örömmel lát a színpadon; — játéka kifogástalan olyannyira, hogy a legfogyatultabb kritikás sem képes hibát lelmi benne. *Tökés Emilia* (Vignot Klára) szintén ügyes színésznő, — szerepét átérve játsza, s lehet mondani, méltó társa az előbbieknak. *Hegyi*, (Fressard) hű hól alatt meglepő haladást tett, s ha ivy mértékben halad, rövid idő múlva a vidéki

színészek legelsőbbjei között fog helyet foglalni. A többi szereplők is ugyesen feleltek meg hitvátsuknak. A házat *alig felíg* megtöltő közönség teljes meglepéddel távozott.

Vasárnap okt. 31-én adták Kórody Péter 100 aranyat nyert népsziművét, „A legény bolondját” melynek egész előadása alatt afelet töprendük, hogy uram fia, milyen lehet ama több mint öt tucatot tevő szimű, mely felett ez győzedelmeskedett. *Hegyi* és *Csókáné* megmentették belőle, a mi menthető volt.

Kedden, nov. 2-án láttuk az első operette előadást „Giroffé-Giroffát, melyből meggyőződünk, hogy ezen társulat mind kitünő zenekar énekesekkel, mind jól rendezett s kellően betanított karral rendelkezik, hogy a külső felszerelés olyan, milyennél szebbet Baján még nem láttunk, hogy a társaság karnestere kitünő s hogy a helybeli első zenekar kiválasztott egyenei oly értelemmel és értelemmel kísérték az éneket, hogy a magasabb zenei élvezethez szokott fület is teljesen kielégítették volna. Ezen megérdemelt általános, az egész előadás kerekdedségére s pontosságára vonatkozó dicséret után kevés mondatra valónk maradt az egyes, egymást felülmúló törekvő tagokról és kitünően betanított karokról.

Peterdín a czímszerpen biznyságot tett arról, hogy kitünően iskolázott, meglehetősen terjedelmű és igen kedve hanggal rendelkezik. *Fekete* (Marasquin) téka és tenór hangja igen vonzó, *Bokor* (Murzuk) gyilkos humorával első megjelenésével meghódította a hallgatókat, csak: ne quid nimis! Mind a kettős, mind a hatos dalok a nem nagy számú közönség osztatlan tetszését nyerték.

Szerdán kevés számú közönség előtt „Fourchambault család” című szimű adattott. E darab már a 2 ik felvonásnál megszűnik érdekesnek lenni akkor, midőn Bernárdnak megmondja anyja, hogy az ő édes atya Fourchambault Adrien, ekkor következnek a felesleges jelenetek, s csak az utolsó felvonás azon jelenete, miőn Fourchambault Leopold Bernárdban bátyjára ismer, mondható hatosának, s mondhatni a leghatosabbnak is. Bonyodalmát illeve, nem felel meg tökéletesen a kelléknek, mert később olyan tények producáltának, a melyekről még csak egy messziről körvonalozott szó sem volt, mint például Letellier Mari, hogy szerelmes Bernárdba. Ez meglepő ugyan, de kevésbé érdekes akkor, ha szorosan vesszük a dolgot, főleg egy Augiernál. A szereplők között nagyon nehéz különbséget tenni, mert mind-

védelye volt a gunyolás, rágalmozás, lealázás, maga pedig alávaló haszontalan volt.

De Kőszeghy vélt „jó barát”-jának jellemét nem ismerte, nem tudta, hogy olyan haszontalan. Minden titkát bizalmasan beszélt el neki — s Istvánfi sietett ezeket Laurának tudomására adni.

Kőszeghy boldog volt! Boldogok tette az a tudat, hogy óvé az a piczike kéz, mely kulcsa egy elzárt, fényes mennyországnak

Naponként tett látogatást Lauráknál s beszéltek mindenről a mi csak megbeszélés tárgya lehet két szerelmes között, a kik kezeket és szivüket becsületlő alatt egymásnak ígérték.

Felhörtlennek, ragyogónak látták jövő életük felett az eget.

Felhörtlennek vélt égre azonban sötét felhők toronyosított Istvánfi, mert alattomban azon működött, hogy Laurát hidegget tegye Kőszeghy iránt, főleg pedig odairányult minden törekvése, hogy az adott becsületlő miúdkét részről visszavonassék, hogy egymástól örökre elváljanak.

Felhasználát mindent czéja előlérsére. Kőszeghy csábítónak s jellemtelennek írta le Laurát, ki eleve ugyan nem akart himni a „diplomaticus” fickónak, de később, midőn azt mondá, hogy Kőszeghy egy másnők Pétery Irénnek is hason ígértet tett — elhitt mindent, s Kőszeghynek szemére is lobbaná azt azon megjegyzéssel, miszerint

annyan jól játszottak, főleg *Peterdi* (Leopold) ki oly természetien adta szerepét, hogy az valóban élvezetes volt; mimikája, mozdulatai hangjelzései, egy oly színeszt árulnak el, ki játékközben érrez és ezzel elragadja a közönséget; mellette *Csókáné* (Mari) foglalt helyet, ki kedvséggelvel elragad, játékaival pedig elbájol. *Vedress* (Bernard) eleintén kissé hidegen játszott, de később tökéletesen beleélt magát szerepébe. Elismert érdemeinek még *Tökés Emilia* (Fourchambault) szílesmes játékaért, valamint *Olasz Terka* (Blanche) kinek játékaiban van ugyan még kezzeltelegesség, a mit azonban rövid idő alatt le fog küzdeni és akkor igen jó színésznő lesz. Mind említek a többiek is jól és helyesen játszottak, a közönség pedig elragadtatással tapsolt és kihívta azokat, a kik azt megérdemelték.

Csütörtökön nov. 4-én két rövid darab került színe:

1. „A házias élet politikája” egy felvonásos vígjáték egészséges és tanulságos alapemzével. Férj ne engedj az első összerörrenésnél, akkor kezében marad a házias élet gyöplője, ha engedsz, örökre papucs lesz a kormányon. A szereplők feladatukat ügyesen fejtették meg.

2. „A szép Galathea” helyesen és szépen előadott dallamaival, egészséges humorával a legjobb hangulatban tartotta a nem nagy számú közönséget.

Ha nagyobb részvét nem fog mutatkozni ezen minden tekintetben kitünő vidéki szintársulat irányában, magunk leszünk hiánylásának okozói.

A színház tényleg látogató közönséghez pedig azon kérelmünk van, hogy a színpadon olvasható megjegyzések: kezdete pont hét órákor szó szerint hitelt adván, pontosan megjelenni sziveskedjék. A késő jövetel mind a szereplőket, mind a hallgatókat kavarja és bosszantja. Ezen governanti megjegyzés még egy másikat esztolunk, azt hogy előadás alatt, legyen az beszéd vagy ének, hallhatóan beszélgetni nem illik

Aquillo.

Különfelék.

— A megüvült főispáni székre, mint jól értesült forrásból halljuk, legközebb kilátása van Schmansz Endre országgyűlési képviselő úrnak.

— Színház köréből. Az itt működő színgazgató, Csóka Sándor igen szép kedvezményt nyújt a közönségnek: szílvény család bérletet nyit 15 előadásra.

vagy róla, vagy Pétery Irénről minden esetre mondjon le.

Kőszeghy, midőn e szavakat hallotta; (egy tavaszi délutánon, ép csokort vitt Laurának) — letérdelt előle és szenvedélyesen a szerelem hangján szól az imádothoz: „Nagysád! ... Feltételez ilyet rólam? ... Feltételezi azt, hogy mást szeretnék én kegyednek kívül? Hisz én kegyednek becsületszavamat adtam — és meg is tartom!

— Oh ne higgye azt! ... mondja még egyszer, hogy szeret! ... Ismerem a rágalmozót, ... tudom mire törekszik az; arra, hogy engem szerencsétlenné tegyen! ... Mondja, ... oh mondja még egyszer, hogy szeret. ...

Laura hidegen tekintet az előtte térdelőre, a ki folyton ezt rebegte: szeretem; ... szeretem kimondatalanul!

Végre így szól az ifjuszó:

— Nem! ... én nem szeretem ... távozzék! ... Meglehet, eljő az idő, midőn azt mondom „Szivemből szeretem!” — de most nem, oh nem, — legkevésbé sem! — Kérem távozzék! — Meggyőződést akarok szerezni magamnak az ön hűségéről!

Kőszeghy haragra gyúlt arcczal ugrott fel Laurát lábai elől s a csokort szétvetve robbant kifelé ezt kiáltva vissza: „Jól van távozom, de örökre!”

— Örökre távozik! — mondá szomorúan Laura — Ó, kit én szeretek. ...

Ezen jegyeknek tulajdonosai a jutalomjátéki és felemelt helyéről előadásokat kivéden emelőadón jelen lehetnek. Többi tag családoknál egy estére annyi jegyet lehet beváltani a hányan az előadást látogatni kívánják. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

— Új Casinó létesítésén fáradoznak városunkban, a melynek célja volna a társadalmi művelődést felolvasások és saakszadalmi értekezések által előmozdítani. Minden Casinónak a czéja az, csak-hogy e nemes czél többnyire háttérbe szorul és helyette inkább a „biblia” forogtató ápolatik. Olajtik, hogy a jutalomjáték létesítéj egyetnől (ha létesül!) ez utóbbi végkép elmaradjon.

— A bajai polg. ifjúság önmulatató és társas köre múlt hó 30-án táncvizsgálommal egybekötött színelőadást rendezett a „Nemzeti szalloda” nagy termében. Az előadott darab „A piros bugyelláris” sokkal ismeretesebb körtetésre szorulna, azért csak a szereplőkről és az előadásról szólunk. — Az előadás anyagilag ép oly sikert mutatott fel, mint szellemileg: semmit. Az énekek itüitek csorbát az előadásban, mit sem az előadók, sem mi nem reméltünk. Kovács Zsivánovics Katicza uróné (Zsófi) a szokott színpadi otthonossággal és kedvséggel játszott a lehezt szerepét, de éneke majd nem meg semmisítette a sikert, azért egész jókaratból tanácsoljuk neki, hogy jövőben ne énekeljen, mert ezzel nagy csorbát ejt jó hírnevében, egy szintén Berndorffer Ede úrnak (Kőza Gyurka) ki oly magasan kezdte éneket, hogy később az elrekedéstől csakis a hamis orhangok mentették meg, a mi játékaí illeti jónak mondható. Fráter János urnál (Csillag Pál) pedig azt mondhatjuk, hogy jóbán énekel, mint játszott, de még sem volt nála oly foghatóság a játékaiban, mint előbbieknél az énekekben. Kovács Mari k. a. pedig kis szerepét jól játszotta, lehet mondani, ő volt az egyedüli, ki a darabban kifogástalanul működött, míg fivére Kovács Sándor ur (Török Mihály) legnagyobb meglepetésünkre szerepét elcsépte. Hisszik, hogy majd helyre üti e hibát. Góddár Juliska k. a. (Leveles Misi) oly kedves návaisággal működött, hogy szinte örövendő láttuk első feljűletét. Ekert Berta k. a. (Mencike) szintén kedves alak volt.

Oh női széssely! Oh én balga! ... egy hű szeretőnek azt mondani „távozzék!” ... Szegény Kőszeghy, ő boldogtalan, de én még boldogtalanabb vagyok! ... ő szeret engem, — én is őt, ... de most én szétvettem boldogságukat egy álnok fiatal ember szavaira. ... Csak még egyszer jönné hozzám, hogy azt mondhassem neki: szeretem most is! ...

Azután sirt, nagyon sirt ...

III.

Kőszeghy azon szándékkal távozott, miszerint Laurát többé látni nem akarja s hogy elfogadja forró szerelmét. „Játszott szívmemletem eldög, de továbbra nem fog! — mondá sokszor. — Csak becsületszavamat ne adtam volna neki; mert lehetséges, hogy ezzel majd egykoron is diadalmaszkodni fog felettem s lehetséges, hogy én akkor megbocsátok neki!”

Ami mondott azt meg is tette, mert Laurát csak nem elfeledte, bár műven meglátszott az elegikus hangulat: többnyire az elhagyott és megcsalt kedvesekről beszélt.

Igy mulott el két év.

(Folyt. köv.)

Streit Gy. urnak (Pétek) ha olyan alkaja lett volna mint játéka, ugy lehet foglalkatni az első közzét. A bírhí szereplők pedig a vállalkozást kell megdicsérnünk. Most pedig egyre figyelmeseztük a rendezőket, arra, hogy jöjében ne 1/2-9 kor kezdjék el az előadást, mert azt behatárolják ok is hogy 1/2-12 kor mikor az előadás végződik, nem épen kellemes járkálni. A játékok czétra nagyon kevés jutott, azért sulor ne ultra crepitem!

Jaques.
— *Ferenc bogaraink vannak néha nekünk vidéki lapszerkesztőknek.* — A „Szabadkai közlöny” eredeti (?) czikkét hozott a felügyelő bizottságnál. Ezt átvette, a helyi érdeki nevék és vonatkozások kihagyásával, a „Békesmegei Közöly.” Ebből kioldotta a „Bajai Közöly.” valószínűleg „B. K.” sokszor előforduló aláírással s ezen lap nyomán közölte a „Szabadkai Ellenőr.” Most a „Szabadkai közlöny” azért szítja az ottani „Ellenőr.” mért nem ollózza ezikket közvetlenül belébe, mért várja, míg a szomszéd Békés és Bács megyéket bejárják! Ilyenek voltak a szerkesztők már Abderában is s Biz Dokesz ezt a hecezetet nagyszerűen ecseteli.

A bajai ipartársulat választmánya f. hó 7-én d. után 2 órakor a társulati helyiségben gyűlést tart.

Regi újság-papírok keresetnek üzlet hódolnak. Az egyes ajánlatok a kiadókat a társulathelyiségbe intézzék, hol akár egyes érvényes, akár több évi összehalmozott ilyen pap kiutazásra vagy becsarban megvételre, így egyesekből, mint talán az így papírral bővelkedő egyesekből.

Törvényszéki csarnok.

Friedman-Kepes-féle 16000 frt váltóhamisítási bűnpör.

F. hó 19. tárgyalatott Szabadkán, a közönség előtt oly nagy érdeklődéssel kellett Friedman Dávid váltóhamisítási bűnpör, melyet Friedman ügyvédjei a nagy lapokban egy kis ártatlan félreértésnek igazgyökzt föltüntetni, sőt a „Magyar Jogász” szokott bölcsességével ez eljárását annyira kárhözta, hogy mivel Friedman a szabadkai kir. törvényszék egy kiküldött bírja, más vagyis a szathmáruemti trvszk területén tartóztatott le, tökélt csinált saját szájához s nagy savakban hirdeté, hogy a személyes szabadság a Bach korszakban sokkal nemesebb volt megörizve, mint a mostani alkotmányos életben.

Mi nem helyeseljük, hogy bírmely törvényszék is gyakorlatba vegye, hogy saját vizsgáló bíróját küldje ki egy másik kir. törvényszék területére a vizsgálat megejtése végett, mivel föl kell tenni, hogy egyik törvényszék csak oly képzettséggel teljesíti a vizsgálatot, mint a másik; egyik trvszk csak oly lelki-ösmeretesen jár el, mint a másik, s így a vizsgálat kiküldetés nélkül, kevesebb költség és hasonló eredménytel megeresés utján foganasított; azonban, ha figyelembe vesszük a sikert, melyet ezen vizsgálat eredményezett s azon a vizsgálat meghiúsítását eredményezhető veszélyt, melyet megeresés, — míg oly számos kézen megy keresztül — létrehozhat; el kell ismerni, hogy kiválólag fontos, fondorlatok által szövt bűnpörök-nél, melynek összes szálat csak az illető vizsgálóbíró tartja kezében, a vizsgálóbíró kiküldetése mindig nagyobb eredményt vezet, mint az egyszerű írásos megeresés, melynek kiindulási pontját, értelmét a megeresett vizsgáló bíró alig, vagy éppen nem ismeri.

Most már áttérünk a nevezetessé vált bűnpör ismertetésére.
Fimpi Ferencz, Antal és János szabadkai lakosok (kettő közülük válalkozó, egy pedig kefekötő) „Fimpi testvérek” bejegyzett czég alatt szeszgyártás czéljából közkereseti társaságot alkottak s üzletükbe 1879. évi ápril hóban könyvezet gyandnt Kepes József alkalmázták. Kepes József élet-története elég zivatros, 1876. évben a szegszárdi kir. törvényszéknel okmányhamisítás, család, sikkasztás miatt két

évi börtönbüntetésre lett itélve s ennek kitöltése után a zsidó vallásról keresztény hitre térvén, a bajai sz. ferencz-rendiek szerzésébe lépett mint frater s miután itt a házfőnök bizalmát kinyerte, a gazdálkolas rea lett bszva. E minőségben azonban a rend lassrökpénztári könyveit meghamisította, továbbá a kol-dulás által gyűjtött élelmi szereket s egyéb adományokat az áltási vendéglőben noszenlyezet között eldorboltá, miért a szabadkai kir. trvszk által 8 havi börtövre ítéltetett. Ezen 8 havi börtönbüntetés kiállása után Fimpi Antal gyermekeit tanította s behelző modora által a Fimpi testvérek bizalmát kinyerve, miként emtive volt üzletükbe könyvezetöt gyarat alkalmázták.

Fimpi testvérek, miután f. évi február hóban látták, hogy a gyár folytonos veszteséggel működik, azt a hó végén beszüntették, Kepes pedig szépen burtozta magát. Ugy járt mint az első gavallér s ügyes modorával sikerült egy jóaraló becsülettel zsidó család fiatal leányát is elhondítani, s miután a két szerelmes egyesülni akart, a keresztény vallásról ismét a zsidó hitre tért át s nagy uri lakodalmat csapva addig is mig szerzett házat beburtozhatja, junius hóban nejével kejtuzásra indult s Szinyérváralján családjának is bemutatta. Fimpi testvérek ezután vállalatikkal foglalkoztak, Fimpi Ferencz azonban junius 27-én napzurás következtében meghalt. F. évi július hóban szathmáruemti törvényszék a czég tagjainak sommás végzését kézbesítetett, melyszert Goldberger Róza, szinyérváraljai lakos részére 16000 frnak megfizetése e utasítottak. A váltó Szabadkán kelt 1880. febr. 19-én, lejárt 1880 július 4-én, elfogadja Fimpi Ferencz (az elhunyt), kibocsájtoja Fimpi Antal és forgatója Fimpi János. A fizetési hely Szathmár volt; az első forgatmány kelt Bpsten 1880. mart. 4-én, forgatmányos Friedman Dávid szinyérváraljai lakos, ki azután a váltót Szathmáron 1880. junius 1-én kelteve nejére Goldberger Rózára ruházta.

E sommás végzés iszonyu kétségbeesést szült a Fimpi testvére és özv. Fimpi Ferenczén özött s miután — amint azt a vizsgálat is igazolja — nevezettek sem Friedman, sem Goldberger Rozát nem ismerték; Fimpi Ferencz marcz. 4-én vagyis a kölcson idején a szabadkai takarékpénztárban még az 1877. évben nyitott hiteléből 10900 frt volt igénybe vehető s ugyanott 2800 frt készpénze volt betéve; továbbá f. é. február hóban a Fimpi testvérek 16 000 frt kamat nélküli adóhitelt nyertek az államtól, melyet azonban igénybe nem vettek, mert már a gyárt ugyanazon hónapban beszüntették. Mután márczius 4-én Fimpi Ferencz Budapesten 78 drb marháat adott el 9000 frtért; Deutch Salamon és fiai beszté, márczius 2-án 1000 frt készpénzt fizetett; aprilis hónapba 6500, junius hónapba 8300 frt tett be a helybeli takarékpénztárba, — előttük minden kétségben kívül állott, hogy a váltó hamis.

Folyó évi július hó 20-án a szabadkai kir. ügyészhöz Paulovics Andr adott be följelentést, Friedmann el-len, Fimpi testvérek nevében s miután az előnyomozás a büntényre már is nyomos adatokat szolgáltatott, a kir. ügyész hozzájárulásával a vizsgálatnak a helyszíneli Szathmáron leendő foganasítottával Czigliányi Béla kir. trvszki bíró lett megövezva. A helyszínel megejtett vizsgálatból miután kiderült, hogy Friedman Dávidnak márczius 1-én csupán 400 frt készpénze volt, a többi 34,000 frt értékű vagyonát pedig ház, szőllő, cséplőgépek és évek óta bánatpénz deponált értékpapírok képviselték, s így a váltó beváltása idején 16,000 frtja nem lehetett; miután Friedman beismerete, hogy a váltó aláírók egyikét sem ismerte s eddig semmi lépést nem tett a váltókötélvezettek kioltének kipuhatolása iránt, a vizsg. bíró által letar-

tóztatott s Szabadkára kísértetett, a vizsg. fogság felbontozása folytán azonban a kir. trvszék a letartóztatásra előrendő állapot nem látván, vádlottat szabadlára helyezte

Az időközben megerkezett, azonban a vizsg. bíró által letartóztatott. Kepes József kihallgattatván tagadta, hogy a váltóról bármit is tudna és a vizsg. bíró Kepes szabadlára helyezése iránt hozott határozatot a kir. ügyész. (Sátor Jenő) azonban a vizsg. bíró véleményröl a vizsgálati fogság fentartását s több irányban a vizsgálat kiterjesztését is indítványozta, mely indítványt a kir. trvszék elfogadta s ezen szerencsés határozat által sikerült, amint látni fogjuk a Fimpi testvéreket egy iszonyu galád csalástól megmenteni.

Kepes József ugyanis ifju szép neje után vagyakozva f. évi szept. 2-án önkényen jelentkezett a vizsgáló bíró előtt, amikor is töredeimes önalomást tett. A váltóra néve előadta, hogy az akként jött létre, miszerint a Fimpi testvérek a szabadkai pénzintézetekkel összekötötésben állván, miután egyéb üzleti dolgok miatt a czég tagja gyakrabban Szabadkáról távoztak 1 frtos bélyegű kitöltetlen váltó úrlapokra vezették nevéket, hogy szükség esetén távoztékban is az intézeteknél tartozásukat rendezhessék, avagy a szükség esetén a kitöltendő összeg erejéig új kölcson elkészöljenek. Ez úrlapokat a Wertheim-kassába tartották, hová Kepes is be-benyúlt. 1879. év november 25-én történt, hogy Kepes egy a pénzintézet-lejárandó váltó adósság rendezésére bizaltott meg. Ez alkalommal azonban a czég azt vélve, hogy két lejárandó váltó kellend rendeznie. Kepesnek két fönt jelzett egy frtos úres váltót adtak át, ki azután az ügyek a váltó követelést rendezte, a másik kitöltetlen váltót pedig magánál tartotta. Midőn 1880. évi márczius hóban Szinyérváraljára ment, az ott lakó Friedman Dávidot kereste fel s felmutatta neki a váltót s előadván, hogy Fimplék vagyonos emberek, elhatározták, hogy azt kitöltik s hasznukra érvényesítik. E czélból találkozott azután május hóban Ozeledén, midőn pedig Fimpi Ferencz meghalt, ez alkalmat megragadták s Friedmann a váltót kitöltötte s Fimpi czég tagjait 16000 frt váltóadóssággért beperelte, azon czéllal, hogy a kapott pénzen megosztoznak. E vallomás folytán Friedmann utjalog elfogott s bár a bizonyítékok egész csoportja merült föl ellene, minden tagadtott, s csak midőn Kessell szembesitetett, tört ki iszonyu jajgatásba, s ő is, miként egyé a büntényt egész körülményesen beismerete.

A f. hó 29-én tartott végtérnyalásn tömve volt a terem kíváncsi halgatóssággal s a bizonyítási befejezése után Sátor Jenő kir. ügyész a btk. 404. §-e értelmében okirathamisításban kérte vádlottakat bűnösnek kimondani s azért Kepes 3 évi, Friedmann 2 évi feztá-házra ítélt.

Vádlottakat dr. Landauer Adolf és Balogh Pál; káros feleket pedig Paukovits Andor szabadkai és dr. Kovács Gyula budapesti ügyvédek képviselték.

Az ítélet d. u. 4 órakor hirdettetett ki s a kir. törvényszék (előnk: Bíró Antal, bírá: Török Zsigmond és Baky Gedoon, jegyző: dr. Sárly Guido) vádlottakat okmányhamisításban mondta ki bűnösnek, s ezért Kepest mint bünt-szerzőt 2 évi, Friedmann 1 1/2 évi börtönrre ítélt.

Királyi ügyész és vádlottak fel-beztek.

„Szabadkai Közöly.”

A közönség köréből.*

A „bajai polg. új.” önmulattató és társ. köre” mult hó 30-án rendezett

** E rovat alatt a körvordékkel összefüggő körle-mények díjaznak, beküldő felelőségé mellett kö-zösletnek.*

Szerk.

játékonyczélu előadása alkalmával tett felülvezésekről e helyen fejezi ki há-lját. Felülvezettek: Allaga Ottó ur 40 kr. Boeschán Péter ur 40 kr. Buday Ferencz ur 60 kr. Drescher Gyula ur 20 kr. Kohn Izidor ur 80 kr. Kohn József ur (Budapestről) 40 kr. Leopold Jánosné assz. 60 kr. Prager Lipót ur 40 kr. Perlfasster Sándor ur 50 kr. Stugel Gyula ur 40 kr. Veidinger Salamon ur 80 kr.

Fogadják köszönet, és tiszteletünk nyilváníttását.

Baján, 1880. november 1-én.

A rendezőség.

Színházi Játékrend.

Vasárnap nov. 7-én	Ágnes asszony Lukácsy új népsz., új népdalokkal. Bérlet 4. szám.
Hétfőn	8-án szűn t.
Keddén	9-én Csók Dóczy remek pályanyertes ügy. Bérlet 5. sz.
Szerdán	10-én Angot kedvelt zenéjű operette. Bérlet 6. szám.
Csütörtök	11-én Danisheffek vagy: a kancsika hárszóján, Dumas remek színműve itt előszór. Bérlet 7. szám.
Péntek	12-én szűn t.
Szombat	13-án Kornevilll harangok Planquette világhírű nagy operetteje Bérlet 8. sz.
Vasárnap	14-én Borzáné Marcsija Leg-ujabb népszínmű új népdalokkal itt előszór. Bérlet 9. szám.

Szerkesztői sürgöny.

K. R. urnak, helyben. A vezércikknek szán külömenyét mellőzök. A bóká” felrakalkodottaságra nem reflektállok, ha utamba-iz, félre rögös s tovább haladok, veie mit sem törődök.

Bocaccio, helyben. A felveit névhez még egy esztélyeg kell, t. i. Bocaccio tolla, akkor C-aként deklamator előbeszélhet lehetne faragni. Így közönséges pletyka, melynek másutt a helye.

Lapunk 51-ik számában közölt „Bété-rejtvény” megejtése:

- AMERIKA
- MOHÁCS
- ENDRE
- RABA
- IDA
- KÓ
- A

Helyesen megejtették: Bruck Miksa ur (Baja), Zimer Szerán k. a. (Baja), Soós György ur (Budapest), Boller György ur (Csaba), Mayer János ur (Baja), Petrovits Lujza k. a. (Nagyvárad), Nits Jenny k. a. (Baja), Szauder Etl k. a. (Baján), Klinger Mór ur (Baja), Rohrbeck Kálmán ur (Baja)

Az első cs. kir. DUNA GÖZHAJÓZÁSI TÁRSULAT

Pósta-és személyszállító hajónak

MENETRENDEJE.

Pósta-hajómenetek:
Bajáról Budapestre: csütörtök és vasárnap kivétve naponta reggeli 6 és fél órakor.
Bajáról Orsovára: vasárnap és szerdán 6 órakor
Személyszállítóhajómenetek:
Bajáról Budapestre: naponta d. u. 4 órakor.
Bajáról Mohácsra: esti 6.

Üzleti híradás.

Baján, 1880. november 6-án.

Buza	11.20
Zab	5.25
Bab	8.20
Árpa	6.80
Rozs	9.70
Kalás	5.80
Kukoricza	4.30

Az árák 100 kilogr. után.

Felölös szerkesztő:
Dr. BARTSCH SAMU.

SCHMIDT.

GÉPGYÁROS.

MARSHALLSONS & CO. LMTD.

vezérigénynöke,

Budapest, váczi-ut 72. szám,

ajánlja

ÖRÖM - m a l m a i t

fogaskerék- és szijhajtásra minden tetszés szerinti nagyságban;

VETŐGÉPEIT,

TRIEURJEIT,

eredeti hármas ekéit.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

NÁNAY LAJOS

KÖNYVNYOMDÁJA

elvéllal mindennemű e szakba vágó

== M U N K Á K A T ==

a legjutányosabb árak mellett.

Üzlethelyiség: Baján, Bódog-téren. Scheibner-féle házban.

Kapható „Hadmentességi díjkönyvecskék” és mindennemű

K Ö Z S É G I

nyomatványok.

CLAYTON ÉS SHUTTLEWORTH

BUDAPESTEN.

A közelgő időnyre ezennel ajánljuk dusan felszerelt raktárunkat, malmok, szecs kavágók, répaüzök s egyéb gépek beszerzésére, s egyidejűleg bátrak vagyunk ez alkalmat felhasználva, a nagyérdemű gazdaközönséget arra figyelmeztetni, hogy a f. évi szeptemberhó 19-től 22-ig **Békés-Csabán** megtartott gazdasági gépkiallítás és gépversenynél, gépeinknek hasonlíthatatlanul kitűnő szerkezete és szabatos munkája a bíráló bizottság által **7 db. ezüst-éremmel** lett kitüntetve és pedig:

az egyetlen nagy ezüst-éremmel szállítható **4 fogatú** tisztító szerkezet- és zsákoló készülék keletlített járgány cséplőgépnk — a legnagyobb kitüntetés egy nagy ezüst-éremmel **VRSI** jegyű **3 vasú** ekénk; — az egyedül ezélra kitűzött ezüst-éremmel pedig **konkoly választó gépeink** (Trieürök), **szecs kavágóink**, — **rögtörőink**, — **répaüzőink** stb

Gözgépék a kiállításból egyáltalán ki voltak zárva.

CLAYTON és SHUTTLEWORTH,

Budapest, váci körut 80 sz.